

Region Sörmland
mikael.palo@dll.se

2019-06-14
Dnr 400-2018:7901

Beslut

efter kvalitetsgranskning av undervisning i
yrkesämnet djur vid Öknaskolan i Nyköpings
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av undervisning i yrkesämnena ellära och djur. Syftet är att undersöka och bedöma om eleverna på gymnasieskolans yrkesprogram ges förutsättningar att uppnå ett gott yrkeskunnande.

Den övergripande frågeställningen, med underliggande bedömningsområden, är:

I vilken utsträckning utformas undervisningen i yrkesämnet för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande?

- *Hur väl bidrar arbetsuppgifterna till utveckling av yrkeskunnande?*
- *Hur väl bidrar undervisningens genomförande till utveckling av yrkeskunnande?*

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen.

Kvalitetskriterierna är Skolinspektionens uttolkning av *författningar inom skolområdet, Skolverkets allmänna råd, forskningsöversikter* samt den erfarenhet som Skolinspektionen har fått genom sin samlade *tillsyns- och granskningsverksamhet*. I framtagande av kvalitetskriterier har Skolinspektionen i denna granskning också inhämtat synpunkter från branschrepresentanter. Avgränsningar har gjorts inom respektive bedömningsområde. Skolinspektionen gör i sin granskning därför inte anspråk på att vara allomfattande

Granskningen genomförs i 28 slumpvis utvalda skolor. I urvalet ingår såväl enskilda som offentliga huvudmän. På 14 av dessa skolor granskas undervisningen i ämnet ellära på el- och energiprogrammet och på 14 skolor granskas undervisningen i ämnet djur på naturbruksprogrammet. Öknaskolan, med Region Sörmland som huvudman, ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Öknaskolan den 2-3 april 2019. Besöket genomfördes av Charlotte Rudebeck och Ulrika Sutorius. Intervjuer med elever i årskurs 2, undervisande lärare, och rektor har genomförts, samt en lektionsobservation.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området.

Skolinspektionens bedömning

Ämnet djur bidrar tillsammans med andra ämnen på programmet till utbildningens mål och till elevernas utveckling av yrkeskunnande. Bedömningen av hur väl arbetsuppgifterna bidrar till utveckling av yrkeskunnande tar i denna granskning sin utgångspunkt i både i yrkesspecifika kunskaper och mer generella kunskaper och färdigheter, s.k. nyckelkvalifikationer.¹ En bedömning görs även av hur undervisningens genomförande bidrar till yrkeskunnande.

Hur väl bidrar arbetsuppgifterna till utveckling av specifika yrkeskunskaper?

Skolinspektionen bedömer att arbetsuppgifterna i hög utsträckning ger eleverna möjligheter att utveckla specifika yrkeskunskaper.

Skolinspektionens sammanfattande motivering till bedömningen är att arbetsuppgifterna är utformade utifrån ämnets syfte, samt genomförs på ett verklighetsnära sätt så att eleverna får möjligheter till praktisk träning och utveckling av förståelse. Arbetsuppgifterna ger också eleverna möjligheter att använda och hantera relevanta redskap och verktyg. Lagar och bestämmelser som rör djurhållning är en integrerad del av arbetsuppgifterna och eleverna ges också möjligheter att utveckla ett yrkesspråk.

Arbetsuppgifterna utgår från skötsel och hantering av djur och anläggningar

Det framkommer i intervjun med lärarna att de utgår från såväl centralt innehåll och kunskapskrav som ämnets syfte när de planerar undervisningen och arbetsuppgifterna. Lärarna framhåller att undervisningen är verklighetsnära på skolan, bland annat genom att det finns en bredd av djurslag, som exempelvis reptiler och gnagare och att det finns både ko- och häststall, samt hunddagis på skolan. Skolan har också tillgång till en fårbesättning på en närliggande gård. Eleverna bekräftar i intervjun att de får arbeta med många olika djur som finns på skolan, exempelvis gnagare, reptiler, fåglar, kor, hästar och hundar. I årskurs 1 läser alla elever tillsammans oavsett vilken inriktning de sedan väljer. Detta gör enligt lärarna att eleverna redan från början får en bredd i sin utbildning.

Det framgår vidare av granskningen att eleverna regelbundet får sköta om och hantera djur och anläggningar till stor del genom arbetsuppgifter i de stallturer som genomförs i årskurs 1 och 2. I årskurs 1 innebär stalltur att eleverna på rullande schema är mellan en halv och två och en halv dag i veckan i någon av verksamheterna djurhus, där det bland annat finns gnagare och reptiler, hunddagis, ladugård med kor, och häststall. I årskurs 2 innebär stalltur att eleverna är en vecka i djurhuset. Under stallturerna får eleverna enligt lärarna till exempel träna på att mjölka, rengöra och fodra i ladugården och i hunddagiset får de arbeta med att rasta och aktivera hundarna, göra rent och gå igenom säkerhetsarbete. Eleverna har också under utbildningen återkommande arbetspass i den veterinärklinik som finns på skolan, där de får medverka när djur undersöks, vilket enligt de intervjuade lärarna ger god erfarenhet och utvecklar yrkeskunnande. Eleverna betonar att de har stora möjligheter att utveckla förmågan att sköta och hantera djur och anläggningar även i årskurs 3, då de både gör praktik på skolans djurklinik och är på arbetsförlagt lärande (APL).

¹ Skolverket (2011). *Bedömning i yrkesämnen - dilemman och möjligheter*. Stockholm: Fritzes.

För att ge eleverna möjligheter att utveckla förmågor att sköta och hantera djur planerar lärarna undervisningen så att den delas lika mellan teori och praktik. Beroende på kunskapsområde ges delar av den teoretiska undervisningen i klassrummet, medan både praktiska och teoretiska moment förläggs i djurhuset eller stallarna. I många av arbetsuppgifterna i sällskapsdjur 1 och 2 ingår för eleverna att först ta reda på information om djurs beteende och om djurhållning på ett teoretiskt plan, för att sedan observera djurens beteende och arbeta praktiskt med djurhållningen i djurhuset. Läraren varvar den teoretiska kunskapsinhämtningen med att eleverna går till djurhuset för att känna på ormar eller reflektera kring skolans djurhållning i relation till lagar och bestämmelser. Eleverna tränas också i att bedöma djurens välmående och eventuella avvikelser. Eleverna berättar att de i de flesta kurser får göra en visitation av djuren, "vi känner igenom dem och gör en klinisk undersökning". Eleverna säger att de genom de praktiska inslagen får stor erfarenhet och utvecklar kunskaper om hur djuren.

Arbetsuppgifterna omfattar säkerhet, hygien och etiska frågor

Det framkommer i intervjun med lärarna att säkerhet och hygien är grundläggande i deras undervisning i ämnet djur. De betonar vikten av rutinarbete och säger att eleverna får stor erfarenhet av utfodring och säkerhet i olika anläggningar och med olika utrustningar i undervisningen. Också eleverna framhåller i intervjun att säkerhet och hygien är delar som genomsyrar undervisningen, både teoretiskt och praktiskt. De betonar att de "får lära sig att hantera djuren säkert" och med tanke på att skolan har så många djur är det enligt eleverna extra viktigt med hygien. Eleverna beskriver hur deras kunskaper om hygien, men också i ergonomi, har kommit till stor användning på deras APL och att de tror att de även kommer att ha nytta av sina kunskaper på en framtida arbetsplats.

Vidare berättar eleverna att de i arbetsuppgifterna ofta får diskutera etiska frågor som handlar om djurs välmående och skötsel och hantering av djur. Diskussionerna kan, enligt eleverna, exempelvis handla om att värphöns "kastas bort" när de inte längre värper ägg. Utifrån sådana dilemman får eleverna reflektera över hur hanteringen skulle kunna fungera istället. Också lärarna berättar att eleverna reflekterar över etiska frågor i undervisningen, som exempelvis avlivningssituationer. Även Skolinspektionens lektionsobservation ger exempel på en gemensam reflektion med anknytning till etik och djurhållning. Lektionen behandlar lämpligheten i att ha djurslag som degu, iller, gerbil och mus som sällskapsdjur, varför de inte är lika vanliga som andra arter och vad som krävs vid skötsel. Eleverna får vid lektionen både reflektera i mindre grupper och diskutera i helklass.

Eleverna ges möjlighet att utveckla ett yrkesspråk

Det framkommer vid intervjun med lärarna att de arbetar med att successivt lära eleverna den terminologi och de begrepp som tillhör yrken kopplade till ämnet. Detta går till på flera sätt, både genom den dagliga kommunikationen och genom arbetsuppgifterna. Lärarna säger att yrkesspråket dels ständigt används i alla samtal som lärarna och instruktörerna har med eleverna, dels att arbetsuppgifterna utformas så att eleverna ska använda yrkesspråk. Men de använder också yrkesspråk i de reflektioner som kontinuerligt ingår i undervisningen. Dessutom berättar lärarna att gästföreläsare från yrkeslivet kommer till skolan: "Då får eleverna språket!". Vid stallturerna i årskurs 1 skriver eleverna loggbok, vilket kan vara ett sätt att öva sig i yrkesspråket.

Eleverna bekräftar med eftertryck att de använder yrkesspråk när de reflekterar och diskuterar tillsammans. De berättar i intervjun att de också upptäcker att de lärt sig ett yrkesspråk när de pratar med sina kompisar på fritiden eller besöker veterinären för sitt eget djur.

Eleverna får möjlighet att utveckla kunskaper om lagar och andra bestämmelser rörande djurhållning

Granskningen visar att arbetsuppgifterna innehåller undervisning om lagar och bestämmelser. Lärarna uppger att eleverna får arbetsuppgifter om olika djurslag och att de då också utifrån lagar och bestämmelser, ska jämföra djurhållningen. Eleverna berättar också att de får arbeta med lagar och bestämmelser i både det teoretiska och det praktiska arbetet, till exempel i en uppgift där eleverna ska skapa en miljö för och utforma en bur till råttor. Eleverna säger vidare att de alltid kopplar arbetsuppgifterna till olika lagar, såsom djurskyddslagen. På så sätt lär de sig vad djuren behöver och vad som är lagligt, säger eleverna. Under lektionen som Skolinspektionen observerar håller läraren en genomgång om bland annat handel med utrotningshotade arter och en stor del av lektionen behandlar internationella regelverk för utrotningshotade djur.

Hur väl bidrar arbetsuppgifterna till utveckling av generella kunskaper och färdigheter av betydelse för yrkeskunnande?

Skolinspektionen bedömer att arbetsuppgifterna i hög utsträckning utformas så att eleverna får möjligheter att utveckla generella kunskaper och färdigheter av betydelse för yrkeskunnande.

Skolinspektionens sammanfattande motivering till bedömningen är att arbetsuppgifterna i ämnet djur på flera olika sätt stödjer elevernas möjligheter att utveckla självständighet, initiativkraft, förmåga att planera, organisera och lösa problem. Arbetsuppgifterna ger också stora möjligheter till utveckling av kommunikations- och samarbetsförmåga. Dessa förmågor betonas också i naturbruksprogrammets examensmål.²

Eleverna får möjlighet att ta initiativ och självständigt lösa problem

Granskningen visar att eleverna får möjligheter att kontinuerligt utveckla initiativförmåga, självständighet och problemlösning genom sina arbetsuppgifter. I ett exempel på sådan arbetsuppgift som har skickats in till Skolinspektionen ska eleverna planera inför att skolan ska införskaffa råttor. I uppgiften ingår att eleverna ska beskriva hur de ska gå till väga när det gäller burar och skötsel i förhållande till djurens behov och beteende. Det ingår också att planera för framtida avel och försäljning av djur. Uppgiften ger på flera sätt eleverna möjlighet att utveckla problemlösning. Till exempel ska eleverna utforma en råttbur. De ska beräkna hur många råttor som kan hållas i buren och hur råttorna ska stimuleras genom utformningen av miljön. Eleverna beskriver även i intervjun hur denna uppgift övar dem i att i ett framtida arbete i en djuraffär kunna informera kunder om hur de ska sköta råttor.

Eleverna betonar i intervjun att de med tiden utvecklar allt större initiativförmåga, ansvarstagande och självständighet, både när det gäller teoretiska uppgifter och praktiskt arbete i stallar och djurhus. En elev säger att ”i början frågade jag mer men nu kan jag ta mer egna initiativ eftersom jag har fått kunskaper och kan lösa mycket själv”. Även

² Skolverket (2011). *Gymnasieskolan 2011*. Stockholm: Fritzes.

lärarna betonar att det sker en progression hos eleverna när det gäller att självständigt utföra ett arbete och att eleverna utvecklas särskilt mycket efter en veckas stalltur i årskurs 2. Lärarna ser elevernas självständighet bland annat genom de loggböcker som eleverna använder för att beskriva sitt arbete på stallturerna.

Eleverna får möjlighet att utveckla kommunikations- och samarbetsförmåga

Det framkommer i intervjun med lärarna att de ofta utformar uppgifter som inkluderar såväl teori, praktik, reflektion som samarbetsförmåga. Lärarna exemplifierar med en arbetsuppgift som handlar om djurs beteende och naturliga behov där eleverna i grupp studerar två olika djurslag och gör jämförelser. Eleverna har stora friheter i hur de vill göra och vad de vill ta med i uppgiften. Dock måste de, enligt lärarna, koppla sin redogörelse till lagar och bestämmelser och i sammanhanget reflektera över och analysera likheter och skillnader mellan djuren. Eleverna säger i intervjun att de övar upp sin samarbetsförmåga genom att de nästan alltid arbetar i grupp i ämnet djur.

Kommunikationsförmåga är en av de förmågor som lärarna framhåller som viktig vid intervjun. Lärarna berättar att de låter eleverna träna på att kontinuerligt kommunicera i arbetsuppgifter och under lärarledda genomgångar och reflektionstid. Exempel på arbetsuppgifter i kursen sällskapsdjur 2, i vilken eleverna övar på kommunikation och samarbete, är de tvärgruppsdiskussioner som ingår i ett fördjupningsarbete om katt och i en gruppuppgift om råttor.

Eleverna berättar att de övar mycket på kundbemötande och kommunikation i undervisningen, eftersom de kommer att ha stor nytta av det när de börjar arbeta. Det framkommer att de tränar sig i att kommunicera och reflektera genom de ofta förekommande diskussioner som de har i helklass. Efter varje projektarbete om en djurart, leder läraren en helklassdiskussion som avslutning på arbetet. Elever säger att när de istället diskuterar i grupper, "så har alla ansvar för att de diskuterar" och läraren går då runt och stöttar eleverna i deras reflektioner. Diskussionerna går till så att läraren oftast skriver upp frågeställningar på tavlan som eleverna ska diskutera. Av elevintervjun framgår att elever fortsätter att diskutera och reflektera kring exempelvis etiska frågor även utanför klassrummet, vilket de säger är positivt eftersom de då får pröva sina ståndpunkter ytterligare och får in andra perspektiv.

Hur väl bidrar undervisningens genomförande till utvecklingen av yrkeskunnande?

Skolinspektionen bedömer att undervisningens genomförande i hög utsträckning bidrar till elevernas yrkeskunnande.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att undervisningen i ämnet djur varierar bland annat genom att praktik och teori länkas samman. Genom de praktiska och verklighetsnära övningarna får eleverna möjlighet till en djupare förståelse av den teoretiska kunskapen och tvärtom, den praktiska förmågan utvecklas genom kunskap och reflektion. Eleverna får en strukturerad undervisning som innehåller aktivt lärarstöd och stimulans. Eleverna är delaktiga i undervisningen genom att de ges utrymme och stöd för reflektion och även har möjlighet att ge återkoppling på undervisningen.

Eleverna får en undervisning som är varierad och strukturerad

Granskningen visar att undervisningen i ämnet djur är varierad och strukturerad. Av intervjuer framgår att undervisningen till exempel varierar med inlämningsuppgifter, som antingen görs individuellt eller i grupp, grupppresentationer, instuderingsfrågor och genomgångar. Eleverna säger att även undervisningen i det praktiska arbetet är varierad, inte minst genom alla olika djurslag de arbetar med. Att undervisningen är varierad och strukturerad syns också i den lektionsobservation som Skolinspektionen gör i sällskapsdjur 2. Denna lektion består av en variation av arbetsformer och är strukturerad till sin utformning. Lektionen innehåller en teoretisk genomgång, grupparbete samt avslutande reflektion. Eleverna får också tillfälle att reflektera under genomgång och grupparbete. Vid genomgången använder läraren en PowerPoint, visar hur eleverna kan använda hemsidor och visar en film om utrotningshotade djur och internationell lagstiftning.

Praktik och teori länkas samman

Det framkommer i intervjun med lärarna som undervisar i ämnet djur, att de gärna varvar teori och praktik i arbetsuppgifterna. De beskriver att de ofta planerar undervisningen tillsammans med instruktören i stallarna, vilket de menar underlättar för att teori och praktik länkas samman. I kursen djuren i naturbruket, ges en stor del av undervisningen till en början i stallarna, med fokus på rutiner, utfodring och säkerhet, och läraren betonar vikten av att undervisningen varvar teori med praktik. Förutsättningarna är också goda för detta, då klassrummet ligger i ladugården.

I flera av arbetsuppgifterna i exempelvis kurserna sällskapsdjur 1 och 2, sker detta genom att eleverna får tillfälle att applicera den teoretiska kunskapen på praktiskt arbete eller i observationer i djurhuset. Ett annat arbetssätt är att låta eleverna utifrån den teoretiska genomgången i lektionssalen, gå ut till djurhuset för att ställa frågor till instruktören. Det kan, enligt intervjuerna, exempelvis handla om smittskydd och hygien. I djurhuset omsätts så den teoretiska kunskapen i praktisk handling tillsammans med instruktören.

En elev säger om teori och praktik: "Det praktiska stärker det teoretiska. Först går vi igenom kanin i teorin, sen kollar vi praktiskt i djurhuset." Ibland gör lärarna tvärtom också, säger en elev, de börjar med det praktiska och övergår till det teoretiska. Ytterligare ett sätt att koppla teori till praktik framkommer vid Skolinspektionens lektionsobservation, då läraren relaterar till sitt eget yrkesliv flera gånger och på så sätt ger praktiska och verklighetsnära exempel till teorin.

Det framkommer vidare i intervjuerna att mycket av kopplingen mellan teori och praktik i årskurs 2 och 3 finns i elevernas arbetsplatsförlagda lärande men också i andra ämnen. Eleverna har med sig uppgifter till sin APL kopplade till de moment som är aktuella i den utlagda kursen, som ser lite olika ut beroende på APL-plats. Lärarna är överens om att APL är viktig för bredd och mängdträning, även om de också tycker att stallturerna ger detta. Eleverna säger i intervjuerna att det praktiska arbetet i ämnet djur, som till stor del sker i djurhuset, har stor betydelse för deras praktik, men också att det är tvärtom, att det de lär sig på APL kommer till användning i skolan. En elev berättar till exempel hur kunskapen från hygienrutinerna i djurhuset på skolan, kom till användning när eleven hade APL på ett zoo.

Undervisningen genomförs med aktivt lärarstöd, stimulans, stöd och utmaningar

Granskningen visar att undervisningen i ämnet djur är utformad så att eleverna får aktivt lärarstöd och blir stimulerade. Som beskrivits tidigare sker detta bland annat genom att undervisningen är strukturerad och att den sker genom att teori och praktik i stora delar är sammanlänkade. Även Skolinspektionens lektionsobservation visar att undervisningen genomförs med aktivt lärarstöd. Lärare skriver på tavlan vad lektioner ska handla om, kopplar undervisningen till vad som ska ske framöver och stämmer av med eleverna att de har förstått samt hjälper dem att komma igång med arbetsuppgifter. Läraren tar också upp handlingen i den film som visas och säkerställer att eleverna har förstått innehållet, som har varit på engelska.

Såväl lärare som elever betonar vikten av att praktisk och teoretisk undervisning varvas både för att stimulera elevernas motivation och som stöd i lärandet. Förutom detta betonar eleverna att deras motivation också beror på mängden djurslag på skolan och på att lärarna är så kunniga och kompetenta. Lärarna berättar att de utformar undervisningen med hänsyn till elevers olika behov och förutsättningar. De anpassar genom möjligheter att visa kunskaper på olika sätt, till exempel genom praktiska övningar istället för skriftliga inlämningar. Eleverna kan i undervisningen få använda andra uttrycksformer än ord, till exempel memoryspel och målning. De kan också olika lång tid vid redovisning av uppgifter.

Eleverna berättar i intervjun att de har en god kommunikation med lärarna och att dessa finns tillgängliga för frågor, vilket eleverna betraktar som ett gott stöd. Av elevintervjun framgår också att det finns en specialpedagog på skolan och eleverna kan få hjälp vid behov. Både lärare och elever berättar vidare att elever som behöver, eller vill ha, kan få mer utmanande uppgifter. Dessa kan till exempel utformas genom öppna frågor, där eleverna själva väljer vilken nivå de vill jobba på. Lärarna ger också exempel på att elever fått i uppgift att göra repetitionsuppgifter till sina klasskamrater och att dessa utformats som digitala frågesporter.

Eleverna görs delaktiga i undervisningen

I ämnet djur är undervisningen till stora delar utformad så att den ger utrymme för reflektion, vilket ger goda möjligheter till delaktighet för eleverna. Som visats tidigare i beslutet, innehåller många arbetsuppgifter moment då eleverna reflekterar över både kunskapsfrågor och etiska ställningstaganden. Reflektionerna sker både i smågrupper och i helklass, med stöd från lärarna.

Eleverna uppger att lärarna i ämnet djur bland annat följer upp undervisningen regelbundet med dem. En lärare brukar gå "laget runt" och fråga vad eleverna tyckte var mest intressant, om det var något de inte förstod och de får också komma med synpunkter på undervisningen. En lärare berättar att hen har utarbetat en uppgift som fokuserar på självreflektion som eleverna får med sig på vissa praktiska moment. Eleverna ska reflektera kring varför de gör sina uppgifter och över sin egen arbetsinsats. Under dessa tillfällen brukar instruktören stötta och hjälpa elever vid behov.

Sammanfattningsvis har Skolinspektionens granskning inte visat annat än att de granskade områdena fungerar väl. Därmed avslutas kvalitetsgranskningen.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Charlotte Rudebeck och projektledare Erica Jonvallen deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

X Lars Thornberg

Beslutsfattare
Signerat av: Lars Thornberg

X Ulrika Sutorius

Föredragande
Signerat av: Ulrika Sutorius

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/undervisning-i-yrkesamnena-ellara-och-djur/>

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Öknaskolan är en gymnasieskola med Region Sörmland som huvudman. Den har 232 gymnasieelever och erbjuder samtliga inriktningar på Naturbruksprogrammet. På Öknaskolan läser alla elever tillsammans i årskurs 1 och är därmed inte indelade i inriktningar och klasser. Inför årskurs 2 bestämmer sig eleverna för vilken inriktning de vill läsa.

De kurser som ges inom ämnet djur är djuren i naturbruket, djurhållning, sällskapsdjur 1 samt sällskapsdjur 2. Delar av samtliga kurser är förlagda på apl.

Eleverna har 4 veckors apl i årskurs 1, 8-9 veckor i årskurs 2 och 2-4 veckor i årskurs 3. I årskurs 2 och 3 varierar detta beroende på om eleverna läser fördjupning mot djursjukvård eller naturvetenskap.

Bilaga 2: Författningsstöd för tematisk kvalitetsgranskning av Undervisning i yrkesämnena ellära och djur

Ett antal bestämmelser i skollagens kapitel 3 får ny lydelse fr.o.m. 2019-07-01 och det framgår av kursivering efter paragrafen vilka bestämmelser detta gäller.

Skollag (2010:800)

3 kapitlet

Information om barnets och elevens utveckling

3 § Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Ovanstående upphör att gälla 2019-07-01 då paragrafen får ny beteckning, 3 kap. 2 §. Lydelsen är i stort densamma men i första meningen förtydligas att "Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans..."

Stöd i form av extra anpassningar

5 a § Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, och inte annat följer av 8 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Ovanstående upphör att gälla 2019-07-01 då paragrafen får ny beteckning, 3 kap. 5 §. Lydelsen blir i stort sett densamma med ett tillägg i första meningen; "Om det inom

ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd...". Paragrafen får även ett nytt fjärde stycke med lydelsen; "Detta gäller elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet."

15 kapitlet

Utbildningens syfte

3 § Utbildningen i gymnasieskolan ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en bas för rekrytering till högskolesektorn.

Gymnasieförordning (2010:2039)

1 kapitlet

Lokala programråd

8 § För yrkesprogrammen i gymnasieskolan ska det finnas ett eller flera lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv.

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter

En likvärdig utbildning

I detta avsnitt står bland annat att:

"Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt."

Gymnasieskolans uppdrag

I detta avsnitt står bland annat att:

"Genom studierna ska eleverna stärka grunden för det livslånga lärandet. Förändringar i arbetslivet, digitaliseringen och den tekniska utvecklingen, internationaliseringen samt miljöfrågornas komplexitet ställer nya krav på människors kunskaper och sätt att arbeta. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att pröva och omsätta idéer i

handling och att lösa problem. Alla elever ska få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Skolan ska bidra till att alla elever utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar *entreprenörskap, företagande och innovationstänkande* vilka ökar elevernas möjligheter till framtida sysselsättning, genom företagande eller anställning.”

Kunskaper och lärande

I detta avsnitt står bland annat att:

”Elevernas kunskapsutveckling är beroende av om de får möjlighet att se samband. Skolan ska ge eleverna möjligheter att få överblick och sammanhang. Eleverna ska få möjlighet att reflektera över sina erfarenheter och tillämpa sina kunskaper.”

Varje skolas utveckling

I detta avsnitt står bland annat att:

”(…) Skolan ska eftersträva ett bra samarbete med arbetslivet, vilket är viktigt för all utbildning inom gymnasieskolan men av avgörande betydelse för yrkesutbildningens kvalitet.”

”(…)Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas och att resultaten följs upp och utvärderas samt att olika metoder prövas, utvecklas och utvärderas.”

Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper

*Under rubriken **Mål** anges bland annat att;*

”Det är skolans ansvar att varje elev

- på ett nationellt yrkesprogram inom gymnasieskolan ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen som innebär att eleven har uppnått en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet,”

”Det är även skolans ansvar att varje elev som har slutfört ett nationellt program (…)

- tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieväg och kan använda dessa kunskaper för vidare studier och i samhällsliv, arbetsliv och vardagsliv,
- kan använda sina kunskaper som redskap för att
 - formulera, analysera och pröva antaganden och lösa problem,
 - reflektera över sina erfarenheter och sitt eget sätt att lära,
 - kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden, och
 - lösa praktiska problem och arbetsuppgifter,
- kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga,
- har kunskaper om samhälls- och arbetsliv"

Under rubriken **Riktlinjer** anges bland annat att:

"Alla som arbetar i skolan ska

- ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt,
- uppmärksamma och stödja elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd,"

"Läraren ska

- i undervisningen skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- se till att undervisningen till innehåll och uppläggning präglas av ett jämställdhetsperspektiv,
- stimulera, handleda och stödja eleven och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever i svårigheter,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen
- i undervisningen utnyttja de kunskaper och erfarenheter av arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång,
- i undervisningen beakta resultat av utvecklingen inom ämnesområdet och för undervisningen relevant pedagogisk och annan forskning, och
- organisera och genomföra arbetet så att eleven
 - utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga

- får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling,
- får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.”

Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

*Under rubriken **Riktlinjer** anges bland annat att:*

”Läraren ska

- tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

*Under rubriken **Mål** anges bland annat att:*

”Skolans mål är att varje elev

- är medveten om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket.”

Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar

I detta avsnitt formuleras att rektorn inom givna ramar har ett särskilt ansvar bland annat för att:

- samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven,

Ämnet Djur

Förordning (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program,

1 § För gymnasieskolans nationella program ska de examensmål gälla som framgår av bilagan till denna förordning. Dessa mål gäller utöver de

gemensamma kunskapsmål för gymnasieskolans nationella program som anges i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan.

I bilagan till ovan nämnda förordning återfinns bl.a. examensmål för Naturbruksprogrammet (NB).

I examensmålen för programmet anges bland annat att:

”För att utveckla naturbrukets olika verksamheter krävs innovativt tänkande, entreprenörskap och företagsamhet. Utbildningen ska därför ge eleverna möjlighet att utveckla dessa förmågor.”

”Stora delar av yrkesområdet regleras i lagar och andra författningar. Utbildningen ska därför ge eleverna kunskaper om dessa bestämmelser.”

”Med utgångspunkt i praktiskt arbete inom naturbruk ska utbildningen utveckla elevernas förmåga att ta initiativ och lösa problem på ett ansvarsfullt sätt. Eleverna ska kunna planera och genomföra arbetsuppgifter samt bedöma arbetsresultat utifrån kvalitet, effektivitet och miljötänkande. Utbildningen ska också bidra till att utveckla elevernas förmåga att använda digital teknik som förekommer inom för utbildningen relevanta yrkesområden. Under utbildningen ska eleverna utveckla praktiska färdigheter som kopplas till förståelse och reflektion. Utbildningen ska ge eleverna möjlighet att ta ställning i etiska frågor och kunna omsätta sina ställningstaganden i praktisk handling.”

”Naturbrukets olika yrkesområden ställer krav på kommunikation och samverkan med andra i olika sammanhang. Därför ska utbildningen bidra till elevernas kommunikations- och samarbetsförmåga. Genom att arbeta med språket i alla ämnen utvecklar eleverna sin förmåga att argumentera och uttrycka ståndpunkter samt att söka, sovra och bearbeta information.”

I ämnesplanen för ämnet Djur i Lgy 11 står inledningsvis bland annat att:

”Ämnet djur behandlar skötsel av djur och anläggningar.(...) Centralt i ämnet är hantering av djur, djurens behov, djuretik samt lagar och andra bestämmelser som reglerar djurhållning av olika slag.”

I ämnets syfte står bland annat att:

”Undervisningen i ämnet djur ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper för yrkesarbete med djur. Den ska leda till att eleverna utvecklar förmåga att sköta djur med utgångspunkt i djurs behov och naturliga beteende samt med vetenskapligt beprövade metoder som grund.”

”Genom praktiska övningar i undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmåga att hantera och sköta djur och anläggningar samt teknisk utrustning.”